

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

Caput tertium. De Synagoga Anab[a]ptistarum & praecipuis ipsorum fidei
articulis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

Formula, *Baptizate in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.* Baptizatum inde extracturum simulans, miserum hominem in imum detrudit & submergit, aieus: *se hominem hodie Deo lucrificasse, & ad calum misisse, qui se euasisset inde, ac spacium colligendi se habuisset, proculdubio olim ad Diabolum reſtāzurus fuisset.* Factum hoc tanquā crudele pleriq; detestati sunt, Lutherus tamen laudauit. Erat enim hic vnus ex ijs qui VVormatiam ipsum deduxerant, & causā eius imprimis fauebat (a). Sed iam ad 11. caput tranſeamus, in quo ordinem & politiam Sathanicā huius Synagogæ, & singulares quosdam Anabaptisticæ Fidei, è Lutherana & Zuingliana doctrina compositos articulos sum descripturus.

DE SYNAGOGA ANABAPTISTARUM, & præcipuis ipsorum fidei articulis.

CAPVT III.

ARGVMENTVM.

- I. *Anabaptista S. Scripturæ vtuntur more omnium hæreticorum.*
- II. *Ordo qui in ipsorum catibus & Pastoribus obseruatur.*
- III. *Fides Anabaptistarum in plerisque nouorum E-uangelicorum fidei est conformis.*
- IV. *Forma quam in Cena sua obseruans.*
- V. *De ipsorum Baptismo & Matrimonijs.*
- VI. *Lutheranos & Zuinglianos Anabaptistas solu scripturis vincere non posse.*

I. **O**MNES hæretici pro fundamento suarum opinionum hoc axioma vtuntur, *Nihil credendum necessario aut faciendum esse, quod non sit scripto Dei verbo expressum.* Hoc enim speciosissimo pallio diabolus illusiones suas semper velare consuevit, vt Cyrillus iam suo tempore notauit. Et vero nulla vnquam tam absurda fuit religio, quæ S. Scripturam pro se non allegarit? Certe omnes æquè Noui sæculi istius Euangelistæ nihil nisi scriptum Dei Verbum admittunt. Hoc verbū clamant & tonant, sed plebem incautam illo pulchro prætextu mirifice deludunt, (b) litterarum tantum corticem lambentes, ac suā ipsorum commenta ad id interpretandum afferentes, neglecta interim Ecclesiæ interpretatione, quam illi calumniantur esse hominum erroribus obnoxiorum congeriem

& consequenter eandem non esse Spiritus S. organum, aut Veritatis sedem, sed in doctrina quoque errare posse: Traditiones vero & Cæremonias hominum esse inuenta, primitiua Ecclesiæ incognita. Et hoc vnū quidem axioma pes est & caput totius Anabapticæ religionis. Ac quamuis plerique omnes indocti sint & plusquam Arcadica pecora stupidi, tertio tamē quoque verbo sententiolam aliquam è scriptura adſpergunt; sic vt nonnulli D. Pauli epistolas aut alios S. Scripturæ libros ad vnguē tenere videntur: è quibus formam sui Baptismi, communionem bonorum, & puritatem suæ Ecclesiæ probare contendunt, more cæterorum hæreticorum. Itaque vaficie istā, qua litteras Sacrarum Scripturarum mirificè laudant & in cælum extollant, sensum verum genuinum à Deo intentum, & Ecclesiæ suæ successiue reuelatum deserunt, eius in locum substituunt sua, quæ ipsi elegerunt sensa & affectus, eo res iam apud ipsos deuenit. Eōn' rem redijisse, vt nullum vlcus tam putidum ac purulentū sit, cui non è S. scriptura emplastrum quærarur! Vide mihi Lutheranum istum, qui ebrietatem Deo placere è S. scriptura probare voluit, edito Lipsiæ libro cui titulum fecit *Negentenbuch*, & Mansfeldiæ Comitibus dedicauit. (b)

Vt vero Anabaptistæ S. scripturæ libros in manibus, ita nomen Christi in ore frequenter habent; eodem modo quo illi de quibus S. Ignatius dicit, quod licet Christiani non essent, Christi tamen nomen vbique etiam in popina prædicent; aut illi de quibus D. Paulus ad Philippenses 1. capite loquitur. In Lauffensi Colloquio Anabaptista quidam Lutheranus Ministro eum obiurganti quod vix legere S. Biblia peritus, ea interpretati præsumeret, respondit: *ab eodem Deo qui rudem piscatorem S. Petrum erudiuit, mihi reuelata sunt, que spectant ad salutem. Quacumque lego, Spiritu S. interprete intelligo; nec vllus in animo meo scrupulus restat. An falli possim, si textum sequar à Deo nobis traditi Euangelij: Proximo iniuriam non facio, non blasphemor, non iuro, non fero arma; cœnā Domini ad eum modum quo à Christo instituta est celebros; Fidem ante baptismum esse debere credo. Annon hoc est vere Apostolos imitari?* Quam multos homines credulos

N 2 his

a Selnec *histor. Aug. Con. pag. 17. bV. Mysterium Fraudis prædicantica Colon. excusum auctore Hieron. Mulmanno. c Lege Fern. lib. 1. cap. 10. de ebriet. Mashenes. &c. d Vide l. Munch in colloq. Alber. contra Carolstad. Luth. lib. de caleſt. proph.*

his & similibus verbis deceptos fuisse & adhuc decipi putas? Legimus in Anabaptistarum libris, Zuinghianos cum feminis Anabaptisticae religionis, scriptura armatis, disputare ingressos, non sine pudore repulsam passos: e contra ipsos quoque Prædicantes hac occasione ad Anabaptismum transiisse, vt de Iacobo Kautzio V Vormatiensi Bullingerus scribit: (a) Vide apud Rescium in quæstis angustijs Calvinista Poloni versati sunt, quæ A. MDLXXXI. cum Anabaptistis disputatione suscepissent, qui certe publice pro victoribus se tunc tulerunt. Idem Calvinista in Frankendaliensi colloquio experti sunt, qui omnibus viribus annisi, vt Anabaptistas à sacris literis erroris cõfutarerent, sed eo cucata, vt Anabaptista sacris literis æquè robuste armati, inuictè persisterent. Itaque Calvinista exarmati, vel suis armis implicati, demum Ecclesiæ Catholicæ arma corripuerunt, & Ecclesiæ iudicio anniuersali in explicandis scripturis consensum Anabaptistarum sensui opponendo, eos hæreticos pertinaces declarare voluerunt, ridicule sane, vt qui illos dampnando, se ipsos eadem sententia involuerunt. Sed multa nimis hoc de axiomatico, quo tam illi quam plerique hæretici finistre vtuntur. Transio ad præcipuos ipsorum fidei articulos, quos partim à Catholicis & Lutheranis scriptoribus, partim ex ipsorum libris, quibus tituli sunt, *Rescriptio vera Fidei. Mystera Scriptura. Exhortatio ad fidem. & apologia*, quos Bullingerus scripto suo contra eos subiunxit, excerpti (b)

II. Principio aiunt. 1. Nec Catholicorum, multo minus eorum qui Euangelicos se appellant, Ecclesias, vere esse Ecclesias, sed Sathanae synagogas, ac præcipue ob grauissimam peccata & vitia eorum qui eis præsent. Solam suam Ecclesiam vere esse Ecclesiam, Apostolica conformem, & eadem simplicitate qua prima illius ortum tantopere commendauit insignem, Pompam illam Papisticam ab hac simplicitate, & artes qua hodie in nouellis Ecclesijs vsitentur, à pristino illo candore & integritate longe abesse. Has enim serere discordias, accerere clades, accendere bella, magisque ad explicanda vexilla quam scripturam, & ad relegendam potius quam reducendam ac postliminio restituendam pietatem, esse idoneas. 2. Porro in eligendis Ministris hac vtuntur ratione; ab Apostolis, vt ipsi credi volunt, petita. Postquam seniorum aliquos ostendit quam necessaria sit noui Ministris electio, tota multitudo coit, ac suffragia confert. Pluribus suffragijs electus promittit se gregem fidei suæ commissum bene ac fidei ter rectorum. Nec ullum illè ex hac dignitate nouum consequitur titulum aut gradum, sed eodem

habitu, quo ante vitur, cum omnibus scilicet communi: Sed nec ullum eis salariumpenditur, sed quisque manuum suarum labore victum sibi quarit: & à cathedra descendens, ad pensum redit, ac vel stium, vel malleum aut dolabram (sunt enim plerique ad hoc munus delecti opifices) rursus in manus sumit. Hoc vero Apostolorum exemplo se facere dicunt. 3. Tempia aut ad sacro cultui destinata, vt Catholici & Lutherani non habent, sed in priuatis tantum adibus conueniunt, ac fere clanculum, nisi ubi tuto eis & secure habitare licet, Dantisci, & in plerisque Hollandia, Selandia & Frisia urbibus & oppidis. In nulla Catholici Regis ditione, vt nec in superiori Germania tolerantur. Sed in Frisia Orientali, in Westphalia, Prussia, Silesia, Morauia, Bohemia, ac regionibus ad Poloniae regnum pertinentibus aliqua libertate gaudent: quamuis Catholici & Lutherani vbique eis præualeant. (c) Franciæ regnum hoc hominum genus vix nouit: nisi quod in Burdigalensem & alios portus non pauci, ac plerique nauaræ ed appellant, ac libere negotiantur. Memoriæ nonnumquam medium inter decem aut duodecim horum mortificatorum (sic enim videri volunt) varia de ipsorum religione cum ipsis disputasse, illosque quamuis nauaræ essent ac despicabiles homines, ad omnia quæcumque inciderant, Scripturæ aliquem locum in numerato habuisse.

Narrauit mihi Ioannes Spondanus, quum in Germania esset ed à Nauaræ tunc, postea Franciæ, Rege ad excolendum literis, tot donis à natura iam ante ornatum ingenium, missus, cupidinem se incessisse vnus ex Anabaptistarum primarijs, qui vulgo magni fieret, videndi atque alloquendi. Incidisse ergo in eum ex agro suo ab opere reuertentem, tunica cinericijs coloris indutum, ac reliquo vestitu à rustico nihil differentem. Latinis verbis à se honorifice, vt mos habet, salutatam, caperata fronte respondisse, non aliter ac quemdam è Veteri stoæ resuscitatum Catonem; Castalio vocor, quos mihi tribuisti titulos, nec mihi nec cuiquam vere Christiano conueniunt. Vanitatibus his mundi iam dudum ego valedixi. Dicente Spondano; se fama ipsius excitum, visendi eius gratia venisse. Ergo, inquit, mecum.

a Lib. 1. de orig. Anab. cap. 7. b Rescius fol. 119. Nicol. Bloesdick. libr. de secta. David Georg. Bulling. lib. 1. cap. 8. Es. Apolog. Anab. fol. 215. & seq. c Vide success. Anab. Modest. de auctor. Anab. fol. 82. & Chron. 181. Curaus Chron. Siles. par. 2. fol. 1, 8. Sebast. Franck. Chron. par. 3.

cum prandebis: ac simul cum dicto intra cubiculum eum abducit. Strata mensa, uxor lancem infert cibo elixo plenam. Loris manibus, quinque aderant pueri, duo patris familias filij, tres, eius commensales. Finita precatione, bonus ille pater familias cibum aequaliter in tot quot conuiuia erant, portiones diuisum distribuit: quam tamen aequalitatem in potu non seruabat. Ipse enim bonum uinum Rhenanum, (fortasse ad tractandum hospitem) ceteri cereuisiam bibebant. Post tenuis hoc prandium (quod tamen Anabaptista ille laudabat, & sumtuosum nostrorum luxum ridebat.) Spondanus de articulis quibusdam religionis disputare incepit, & inter alia de Baptismo: de quo ille satis prolixè ita differuit ut in sua religione bene uersatus non iniuria uideretur. Papista, aiebat inter alia, Confirmationem pueris dare quando baptismum dare oportebat, qui pueris nihil prodest fidem non habentibus. Nec Confirmatio, ut ipsa Decreta uolunt, nisi ijs qui ad discretionis annos perueniunt dari debet, ut scilicet infans in memoriam suscepti à se Christianismi redueatur. Atque hic est Baptismus, inquit, ille. Spondano antiquam Ecclesie consuetudinem opponente. Ille, si, inquit, antiquitatem uolumus, age ad quatuor Euangelistas abeamus: Quod si uos Papistarum more antiquitatem allegare uolueritis, Confessio uestra Geneuensis (erat enim tum Spondanus Caluinista) mox in famum abibit. Prolatis deinde Biblijs (erat uero Seruati uersio) loca quadam ex S. Matthaei Euangelio & Actis Apostolorum fuisse lecta. Spondano dicente, Annon Christus dicit: Simite paruulos ad me uenire. Sic, ait Anabaptista, nimirum ut instruantur. Replicante Spondano: Qui fieri potest ut intantia à Christo baptizatorum multitudine, nullus infans fuerit? Anabaptista, Annon, inquit, fieri potuit, ut nulli ibi infantes fuerim? Vobis succumbit probatio. Neque enim inuenimus à Christo aut Apostolis infantes huius mysterij incapaces, fuisse baptizatos. Inde ad alia digressus, omnes uita sua ac familia rationes explicabat: quomodo scilicet ipse manus labore ad victum parandum, & animum SS. scripturarum lectione, ad discenda Dei mandata exerceret, aens, hoc modo Apostolos & primitiuos illos Christianos uixisse, manibus victum sibi quarentes, & in honesta sua paupertate Deum glorificantes. Latine expedite atque eleganter loquebatur, Græcæ etiam linguæ non ignarus, quas linguas Spondanus exacte callebat, Græcam præsertim, ut qui uicesimo ætatis anno in Homerum & Hesiodum Commentarios dederat. Spondanus mihi ipse fassus est, ex hominis sermone ac moribus, frugalitate, & tam honesta totius quamuis exiguæ familiæ specie ingenti admira-

tionem se fuisse percussum. Sed quid mirum Caluinistam, tunc cum adhuc ueram sanctitatem ignoraret, admiratione Anabaptisticæ hypocrisis esse delusum, quam postea Catholicus penetrauit & rixit!

III. Ad alia igitur religionis Anabaptisticæ capita transeamus. Ea uero pleraque (de Baptismo & paucis alijs exceptis) Lipsiensi & Geneuensi Confessionibus sunt conformia. Cuius quidam noster, Reformatæ, quam uocant, religionis, quo ego interprete cum illis disputans utebar (omnem enim eorum doctrinam, eiusque fundamenta pernoctaram) quum uideret nouos hos Doctores, quos ille tamquam pessimos hæreticos apud me traduxerat, in plerisque Geneuensem Catechismum sequi eademque docere, uehementi correptus fuit admiratione. (a) 1. Nam & Missam tamquam Sathana inuentum detestantur. Aiunt eam in nouo D. N. Testamento non reperiri: nec ea opus esse, sed ad diuinum cultum præces & Sermonem satis esse. 2. Delirorum esse, Purgatorium credere: eoque nec illi pro defunctis orant. 3. Qui sanctos inuocant, Deo facere iniuriam. 4. Imagines itidem detestantur, à Cruce abhorrent. 5. Nomini IESU aut Deiparæ Virginis nullam reuerentiam deserunt. 6. Ad fidem neminem cogendum esse aiunt, ut quæ donum Dei sit. Nec Christum nec Apostolos uia uos, aut contra hæreticos & infideles seculari brachium implorasse. Hoc idem Lutherus docuit tunc quum Edictum de conscientiarum libertate promulgauit. (b) Hæc eadem sunt Propositiones, quibus primarius quidam in Francia Minister Caroli Martelli, Frisios, missis prius Doctoribus, ad Christianam fidem compellentis, factum reprehendit magis quam laudat. Zelus hic, inquit, (c) homini bellatori condonari potest. Sed reuera animi armis uinci non possunt, nec religio imperari, sed rationibus & argumentis in corda induci debet. Sic Anabaptista, nemini religionis causa uim, multo minus quamcumque ob causam Christiano mortem inferendam esse docent, sed si opus sit, excommunicatione utendum. 7. Papam eodem quo Lutherani, Caluinista, & reliqui hæretici titulo insigniunt, Antichristum appellantes. 8. Cum eisdem, solenne sacrificium & sacerdotium tollunt. 9. Cum Zuinglianus, realem Iesu Christi in Sacramento præsentiam negant, (d) ac Cænam (sic enim cum alijs Sacramentarijs appellant)

a Bulling. lib. 1. cap. 8. Alber. contra Carth. stad. b Franck. p. 1. 3. tit. M. Cochl. in Act. & alij. c Serres in Inuent. d Gassit. fol. 230. Bullin. lib. 6. cap. 8.

lant) non aliam ob causam celebrandam dicunt, quam ad mutuam inter Christianos charitatem confirmandam, & memoriâ passionis Dominicæ recolendam. Forma eius celebrandæ in Ceremonijs quam fide aut doctrina similis fere est ei qua apud novos Evangelicos, quos nonnulli Reformatos, nos Calvinistas appellamus, observatur. Hoc ipsum Prædicantes Lutherani Anno MDLXI. Calvinistas à Senatu, quum septennium iam ibi commorati essent, eiecit. exprobarunt, quod scilicet eundem quem Anabaptista errorem fouerent. Communionem enim corporis & sanguinis Iesu Christi, quam Calvinista statuant fideles quotidie etiam extra Cœnam Domini frui, exceptis tantum signis externis, qua sunt panis & vinum sanctificatum.

IV. Anabaptista Cœnam celebraturi, superintendentes quosdam seu inspectores habent, qui tempus indicunt. Cœtu congregato, unus Euangelium legit, lingua vulgari. Interim Pastor suggestum conscendit, & Bibliorum codicem ante se pluteo imponit. Psalmos non decantant, ut plerique omnes alij Evangelici. (a) Aiunt enim, id ab Apostolis nusquam mandatum, nec permissum ut maribus & feminis permissis vocibus ac sonitu templa implerent. Factis precibus, Pastor locum aliquem scriptura explicat. Sermone finito, de pane & vino exiguam particulam ad singulos fratres circumfert, qui omnes suis quisque locis stantes, & capitibus nudi conticent. Panis hanc particulam singulis manibus tantisper tenent, dum Pastor ad locum suum reuersus, pro se quoque particulam accipit. Tum ille longa oratione mysterium hoc explicat, ac tandem, Mei fratres, inquit, Accipite, manducate, & annunciate mortem Domini. Sic igitur singuli bucellam deglutiunt, & suum Christum fide accipiunt. Deinde eodem modo vinum circumfert, inquit, Bibite in nomine Christi ad commemorationem effusi sui sanguinis. Fit sæpenumero ut hæc ratione integrum diem absoluant, Deo gratias agendo, precando, meditando, ac lacrymas precibus miscendo, ut Anabaptista ipsi mihi narrarunt. Licet autem cum Zuinglio credant, nihil in hoc Sacramento esse præter solum panem, nec corpus Christi aliter quam per fidem recipi, in eo tamen differunt, quod Zuingliani Cœnam non nisi in publicis cœtibus celebrant & accipiunt, quam Anabaptista etiam ad aegrotos deferunt, ut & Lutherani. Illi transcentes panem & vinum accipiunt; hi vero suo in loco quiescentes, dum ad se deferatur expectant.

V. Præcipuus eorum error, quo à reliquis hæreticis discerni solent, circa baptismum versatur, porro apud ipsos baptizandus cœtui se sistit, & in genu procumbens, fidei suæ rationem reddit, & si quo officio aut magistratû functus sit, eo se abdi-

cat. Scribit Budneus, Nobilem quendam, tutmæ ductorem, sibi notum, qui hoc modo baptizari peterit, ac si voto potiretur, officium illud numquã amplius se accepturum sit pollicitus. Si mores, & in concionibus frequentandis assiduitas probentur, omnes acclamant, Fiat, Fiat. quod si quis se opponat, & baptizando vitium aliquod aut ignorantiam fidei exprobet, Pastor tantisper abstinere, dum omnia discutiantur. Si accusator crimen non probauerit, cœtu excommunicatur. Sin nemo contradicat, Pastor sumram manu aquam capiti baptizandi inspergit, his verbis: *Baptizote in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*, sine vlla alia cæremonia aut benedictione. Ad erroris vero sui defensionem, aiunt, Prædobaptismum in Ecclesia hætenus vsitatum, (b) expressio Dei verbo repugnare, neque ab Apostolis vsurpatum: sed commentum esse Nicolai, alij dicunt, Eugenij Papæ; ad salutem necessarium esse rebaptizari, quod hoc modo ad nouam vitam regeneremur. Baptismum in infantia acceptum nullius esse virtutis. Secuodum Dei verbum, prius credere aliquem debere quam baptizetur: neq; vniquam baptismi mentionem fieri, vbi non etiam fidei meatio fiat. Eunuchum Candacæ cubicularium, & Cornelium antequam baptizarentur, in Christiana fide fuisse instructos. (c) Christum dicere: *Qui crediderit & baptizatus fuerit, saluus erit*. Necesse ergo esse ut fides & Baptismus mutuo se comitentur: nec à Seruatore nec ab Apostolis infantes vniquam baptizatos. Hæc ille fere scriptis produxerunt; quæ profecto notatu digna sunt, ut in quibus cardo nostræ salutis versatur. His non ab similia Anno MCCXXX. in Francia disputauit Petrus quidam Brulius, qui ad sanum S. Ægidij postea fuit crematus. (d) Quod si hoc fundamentum firmum est & inconculsum, omnes controuersias quæ in Ecclesia Dei incidunt, è solo Dei verbo scripto dijudicari posse & debere; sic existimo, quemadmodum Arriani olim, ita iam hac ratione Anabaptistas superiores fururos Id Lutherus ipse fateatur (e) Concedimus, inquit, in S. scriptura nullum textum expressum esse ad refutandum Anabaptistarum errorem, vbi scilicet dictum sit,

Bapti-

a Hortens libr. de Anab. Cassand. Bulling. Dorp. &c. Bull. c. o. lib. 6. b Bulling lib. c. c. 1. & seq. fol. 285. b. & cap. 3. fol. 191. bb. iij. c. Act. 8. & 10. d Sur. com. hist. fol. 402. a. b. e Serm. cont. Anabap. & Melanph. in loc. comm. titul. de Baptismo par. 9.

Baptizandos esse infantes, quia credant. Si quis ipsorum urgere nos velit ut haec verba ipsi ostendamus, cedimus. Contumacium est Anabaptistarum, non verorum Christianorum, tam angustis nos terminis circumseribere. Illud satis cuique esse debet, quod institutionem Apostolorum sequimur, omni tempore in Ecclesia Dei obseruatam, etiamsi scriptura id non praecipiat. Notus Gallorum Apostolus idem dicit, ac confitetur, (a) impossibile esse Prædobaptismum per scripturam probare. Quare hic, ut Tertullianus in simili re inquit, ad Traditionem recurrendum est. Quam regulam si tam hi quam illi obseruassent, Christianitas ad tam miserabilem statum nunquam fuisset redacta. Sed videamus quibus artibus ac modis Euāgelistæ illi è retribus in quibus Anabaptistæ non semel adegerant, se explicarint.

VI. Oecolampadius magui nominis inter Zuinglianos Theologus, cum nouem Anabaptistarum doctoribus coram Basileensi. Separata disputationem ingressus, suis suorumque utpote plumbeis in hoc pugnae genere, armis repudiatis, alia ex S. Ecclesiae armamentario petenda sibi iudicauit, (b) Eia, inquit, in nomine Domini ostendite nobis, quando haec noua baptizandi forma in Ecclesia recepta sit, neque enim eam ex vestro vobis capite introducere licet. Nos in hoc totius Ecclesiae consensum & consuetudinem monstrabimus. S. Cyprianus in epistola ad Fidum ait, paruulorum Baptismi in Carthaginiensi Concilio mentionem fuisse factam, non tamen tamquam in dubium vocati, sed quod nonnulli imitatione Iudaorum, ante diem octauum eos non esse baptizandos dicerent: quæ, opinio ab Ecclesia fuit damnata. Origenes Commentarijs in epistolam ad Romanos asserit, consuetudinem hanc infantes baptizandi ab Apostolis descendisse. An fieri potest (inquit noster Prædicans iam Catholicissans) ut qui Apostolorum temporibus tam propinquus fuit fabulas Christianis narrare voluerit, tum quum Ecclesiae traditione mendacij conuinci possit? S. Augustinus quoque affirmat, morem infantes baptizandi in Ecclesia semper viguisse. Eodem modo Concilium Mileuitanum de Prædobaptismo loquitur non tamquam de re controversa, sed ad confutandum Pelagianorum de peccato Originali errorem; ceteri qui doctorum hominū, qui tamen infantium baptisimū reprobare non ausi sunt. (c) Hic Anabaptistæ, Lutheranorū more loquentes, (d) Adquid, inquit, nobis tot Patres Doctores, Concilia allegas? Homines fuerant, quorum dictis & decretis stare non tenemur, nisi quatenus se sacra scriptura (ecce tibi clypeum omni hæresis vitatum) sunt conformia. Atqui ex hac infanti-

um baptismum probare non potestis: (e) neque nos in eo acquiescere possumus quod fieri consuevit, nisi fieri debere ex Scriptura doceamur. Quod si usque ad hæc tempora in eo erratum est, certe tempus est ut error emendetur, postquam Deus veritatem nobis reuelauit, utque purum & simplex Christi verbum amplectamur, qui vult ut fides precedat baptismum. Necessè est ut qui baptizat & qui baptizatur, integram & perfectam habeant fidem; quod si non sit baptismus est potius Sathana, à Papa inuentus. Quid ergo è misari! excepit Oecolampadius, Catholice loquens. An tot animarum millia, quæ in Ecclesia hoc modo baptizata sunt, & quæ talem baptismum rectum esse crediderunt, æternis flammis adiudicata arbitramini? An credibile est à Deo eos Sathana tamquam præda relictos? An vos propterea à tam doctis & sanctis hominibus per schismata discedere oportet? (f) Illis vero vnicam scripturam obijcientibus, & ex ea Prædobaptismum sibi probati flagitantibus, quum iam Oecolampadio Thomas hæreret, alius Prædicans Zuinglianus Thomas nomine subiecit: Vultis vos ut expresso Dei verbo vobis probetur, Mulieres esse baptizandas. Sed ipsum hoc argumentum æque premebat auctorem eius quam aduersarium, idè quæ erat in validum in ipsius manu. Qui primam Disputationem Basileæ Anno M D X V I. habitam scriptis consignauit, ait, Anabaptistis locum aliquem Scripturæ ad probandum aliquod ipsorum Fidei caput allegantibus Oecolampadium respondisse, Illa scriptura loca longe alium habere sensum quam quo ipsi acciperent; idque se testimonio omnium Doctorum quibus usque vixerunt, & vniuersali Ecclesiae consensu probaturum. Verum & genuinum Scripturæ sensum eos nequaquam intelligere, ut quam illorum manibus tractant; nec velle sapientissimis illis Patribus credere, quos omnis admirata sit antiquitas. Nos habemus, inquit Anabaptista verbum Dei, quod omnino illis debet præferri. Sacra scriptura pura est, & minime fucata. Eam nos custodiemus, eam sequemur, quam diu nobis vita supererit, nec alicui, quod in ea scriptum sit, fidem derogabimus. S. Spiritus dux noster est, & per os nostrum loquitur. Illo insidias nobis aperit eorum-

qui
a lib. de præscript. b Bulling. lib. 1. de orig. Anab. cap. 7. fol. 14. d. 4 c Petr. Canif. in loc. com. Patrum. Tit. de baptismo. Cocc. thesaur. Cath. de baptismo paruus. Bellarm. & d Vlenb. caus. 7. pag. 175. c Oecol. lib. 2. Epist. f Oecol. dispt. Basl. an 52. Luth. ep. ad Anab. an. 57. Tom. 2. VV. 4. 48. fol. 279. & ep. ad duos pleban. contr. Anab. Tom. 2. fol. 229. Vlenb. caus. 13. cap. 13. fol. 429. Harerici de sensu scripturæ dissentiuunt.

¶ *si humanis traditionibus simplices conantur seducere. Deo laus, aiebat qui inter eos præcipuus, Ego in mea noui conscientia me non peccare: & scio innocentiam quoque nostram & veritatem religionis nostræ animis vestris esse exploratam. Omitto alia in eandem sententiam, vti & rationes nostrorum Theologorum, ob quas illi terribilissimam hanc hæresin condemnarunt. Oecolampadij vero sermones quos cum Anabaptistis habuit, ideo hic recensui, vt ostenderem, nec Zuinglianos nec Lutheranos, filiorum suorum hæreticorum à se progressorum, errores sola scriptura refutare posse, sed necesse eis esse ad Traditiones & Ecclesiæ consensum confugere: quod in ipsomet Bullingero, qui contra eos scripsit, perspicuè cuius licet obseruare. Et tamen illi ipsi Anabaptistarum per Traditiones & consensum Ecclesiæ refutatores, non cessant ipsæ armis quibus vinci vident Anabaptistas, pugnare contra Catholicos, & qui indignantur Anabaptistas vt pertinacibus, dum Traditioni & consensui Ecclesiæ cedere nolunt, sibi ipsis non indignantur, quod Catholicis, eadem præferentibus arma, cedere recusent. Cæci: cæci: qui æque ac Anabaptista, cum traditione vincuntur, se tamen victos facteri recusant, sed Scriptura, quam pro suo lubitu tractant, tamquam vallo inclusi, omnem impetum excipiunt, ita, vt prostrati & victi pro victoribus se gerant. Sed videamus Geneuenses quoque contra eosdem antagonistas in arenam procedentes, & quibus illi armis pugnent. Si vos, inquit, Dei estis Ecclesia, sequitur Deum sine Ecclesia fuisse vsq; ad annum MDXXII. quo Nicolaus Storkius & Thomas Muncerus prima ecclesia vestre fundamenta iecerunt. Excutite omnes Mundi angulos, neminem qui vobiscum villo tempore senserit, inuenietis. Quum vero Deus sine populo & Ecclesia, & Christus sine regno non sit, sequitur vos non magis populū eius quā Ecclesiam esse posse (a) O miseri refutatores Anabaptistarum! mutato nomine de Vobis. O Geneuenses, O Heidelbergenses & c. Reformati omnes; ista fabula narratur. Cur vobis ista eadem non dicitis & occinitis, cum à Catholicis sic impugnami? nisi quia vincere vultis Anabaptistas, & à Catholica veritate vinci recusatis! & vos vestro gladio insipienter iugulatis!*

Ad Matrimonium quod attinet, Anabaptista illud in eodem habent honore quo noni Evangelici. Contractum enim civilem esse aiunt; at sacramentum esse negant. Singuli vnam tantum habent uxorem, cui in publico suorum cœtu si-

dem dant. Qui Catholicam, Lutheranam, aut cuiuscumque alij religioni addictam habet, si ad suam sectam pertrahere eam non possit, eam abdicat; quod si cum ea nihilominus cohabitet, excommunicatur. Neque enim cuiquam Anabaptistarum uxorem habere, quæ alteri, quam ipsorum religioni sit addicta fas est: perinde atque Christiano Iudæam aut Paganam ducere nefas. De ijs vero qui supellestem hanc mira caritate communem inter se habent, deque alijs eiusdem religionis capitibus, infra dicetur.

DE APOSTOLIS ET PROPHE- tis Anabaptistarum.

CAPVT IV.

ARGVMENTVM.

- I. *Ficta Anabaptistarum pietas.*
- II. *Quomodo Muncerus & Leidenfis plebem seduxerint.*
- III. *Anabaptista tam Catholicorum quam hæreticorum vitia desistantur.*
- IV. *In morte constantes sunt, & de salute sua certis sibi esse videntur.*
- V. *Vanitate Prophetarum sapius deprehensa, in viam tamen redire nolunt.*
- VI. *Faceta de Anabaptistica muliere Narratio.*

I. **E**ST hæc diabolo velut innata versutia, vt impicitatem pietatis fucō occultet, & vitia virtutis specie tegat. Idem per satellites suos tamquam in vase inaurato, lethale hominibus venenum propinat; id quod in plerisque apparet, qui nouam hanc Anabaptismi doctrinam promulgauerunt. Sane vsque hodie secta hæc per Germaniam Superiorem atq; Inferiorem hinc inde sparsa, singularis integritatis & innocentie speciem præ se fert. Sed ô Deus! quot perizomatis opus illis est ad pudenda eorum tegenda? Ea cum quantum potuerunt, texere tunc & simplicem populum, & tam prauū quam boni tenacem seducunt; interim ipsi in profundam & execrabilem vitiorum sentinam demersi exerrabit: *Anabaptista*, inquit Nico-

laus

*2 Vlenberg causa 10. cap. 10. fol. 345. y. 5. Heidelberg.
in Colloq. Franckenthal. in præfas. b. 1. a. 6.*